

**Galasi Péter:
Fiatal diplomások életpálya-vizsgálata**

(elektronikus verzió, készült 2006-ban)

A tanulmány eredetileg nyomtatásban megjelent:

Galasi Péter (2002) „Fiatal diplomások életpálya-vizsgálata”: in:
Társadalmi riport 2002, Kolosi Tamás, Tóth István György,
Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 245–255.

Fiatal diplomások életpálya-vizsgálata

Galasi Péter

A felsőoktatás és a munkaerőpiacra lépő felsőfokú képzettségű diplomások létszámának az elmúlt évtizedben végbement emelkedése felveti a diplomások „túltermelésének” problémáját, vagyis a fiatalabb felsőfokú végzettségűek elhelyezkedési esélyeinek a romlását, illetve relatív béreik csökkenését. A fiatalok diplomáinak munkaerő-piaci értékéről, a frissen végzettek munkaerő-piaci helyzetéről jelenleg két adatbázis áll rendelkezésre, az egyik az 1998-ban a felsőoktatás nappali tagozatán végzett fiatalok 1999. évi, a másik az 1999-ben végzettek 2000. évi munkaerő-piaci helyzetét rögzíti.¹ A két adatfelvétel között eltelt idő rövidege nem teszi lehetővé időbeli tendenciák felrajzolását, arra azonban alkalmas lehet, hogy a két végzett évfolyam munkaerő-piaci helyzetében bekövetkezett esetleges romlásra utaló jegyekre rámutassunk.

Az alábbiakban, a két felvételben szereplő fiatal diplomások néhány munkaerő-piaci jellemzőjét hasonlítjuk össze. A legfontosabb elemzési dimenzió a végzettek szakképzettsége, feltehető ugyanis, hogy a különböző képzettségek munkaerő-piaci kínálati, illetve keresleti pozíciói különböznek. Megvizsgáljuk a munkaerő-piaci státusban, a keresetben, az ágazati és foglalkozási megoszlásban, végül a munka és a szakképzettség kapcsolatában megfigyelhető azonosságokat, illetve különbségeket.

A fiatal diplomások munkaerő-piaci státus szerinti megoszlása a két vizsgált időpontban (1999 és 2000 szeptemberében) lényegében azonos (1. táblázat). Nagyjából négyötödük foglalkoztatott, mintegy 6%-uk munkanélküli, 8-ról 9%-ra nőtt az alapképzés befejezése után is nappali tagozaton tanulók, 6%-ról 3%-ra csökkent az egyéb inaktívak aránya. A foglalkoztatottak aránya a művészeti, a bölcsész és az orvostudományi szakképzettséggel rendelkezők körében nőtt az átlagosnál gyorsabban. Valamelyest emelkedett az agrár szakképzettségű munkanélküliek aránya (a tudományterületre jellemző munkanélküliségi ráta 1,8 százalékponttal magasabb 2000-ben az 1999-es álla-

¹ Az adatfelvételeket a BKÁE FIDÉV kutatócsoportja végezte, a kutatást az Oktatási Minisztérium finanszírozta.

pothoz képest). Érzékelhetően nőtt a természettudományi képzettségűek közül nappali tagozaton tanulók aránya, elsősorban az egyéb inaktívak rovására.

1. táblázat. *Munkaerő-piaci státusz tudományterület szerint (%)*

Tudományterület	Foglalkoztatott			Munkanélküli		
	1998-ban végzetek	1999-ben végzetek	Változás	1998-ban végzetek	1999-ben végzetek	Változás
Agrártudományok	74,0	74,2	0,2	13,2	15,1	2,0
Bölcsészettudományok	78,6	81,3	2,8	7,2	6,6	-0,7
Műszaki tudományok	84,2	85,2	1,0	4,9	5,5	0,6
Művészetek	77,1	85,0	7,9	7,1	6,4	-0,7
Orvostudományok	85,6	87,6	2,0	0,8	0,8	-0,1
Társadalomtudományok	83,4	84,0	0,6	3,8	3,3	-0,4
Természettudományok	69,1	69,8	0,7	9,0	5,9	-3,1
<i>Együtt</i>	<i>80,1</i>	<i>81,6</i>	<i>1,6</i>	<i>6,4</i>	<i>6,1</i>	<i>-0,2</i>

Tudományterület	Nappali tagozaton tanul			Egyéb inaktív		
	1998-ban végzetek	1999-ben végzetek	Változás	1998-ban végzetek	1999-ben végzetek	Változás
Agrártudományok	7,4	9,3	1,9	5,5	1,4	-4,1
Bölcsészettudományok	6,8	7,4	0,7	7,4	4,7	-2,8
Műszaki tudományok	8,3	7,8	-0,5	2,6	1,4	-1,2
Művészetek	6,0	5,4	-0,6	9,8	3,2	-6,6
Orvostudományok	3,7	5,8	2,1	9,8	5,8	-4,0
Társadalomtudományok	7,9	10,4	2,5	5,0	2,3	-2,7
Természettudományok	13,3	21,8	8,5	8,6	2,5	-6,1
<i>Együtt</i>	<i>7,6</i>	<i>9,3</i>	<i>1,6</i>	<i>5,9</i>	<i>3,0</i>	<i>-3,0</i>

Tudományterület	Munkanélküliségi ráta		
	1998-ban végzetek	1999-ben végzetek	Változás
Agrártudományok	15,1	16,9	1,8
Bölcsészettudományok	8,4	7,5	-1,0
Műszaki tudományok	5,5	6,1	0,6
Művészetek	8,4	7,0	-1,4
Orvostudományok	1,0	0,9	-0,1
Társadalomtudományok	4,3	3,8	-0,5
Természettudományok	11,5	7,8	-3,7
<i>Együtt</i>	<i>7,4</i>	<i>7,0</i>	<i>-0,4</i>

A fentieknél részletesebben – szakcsoportok és szintek szerinti bontásban – is megvizsgáltuk a foglalkoztatottsági szint alakulását (2. táblázat). Eset-

szám-korlátok miatt tizenkilenc képzettségi csoportot tudunk megkülönböztetni. Az 1999 szeptemberében viszonylag magas foglalkoztatási szintű, a foglalkoztatottak arányának csökkenő rangsorában az első nyolc helyen álló szakképzettség (közgazdasági egyetemi; jogi és szociális igazgatási egyetemi; informatikai főiskolai; egészségügyi főiskolai; műszaki főiskolai; egészségügyi egyetemi; tanító és óvodapedagógus; műszaki egyetemi) 2000 szeptemberében is az élmezőnyben helyezkedik el, noha bizonyos rangsorbeli változások bekövetkeztek. Az egészségügyi főiskolai szakcsoport foglalkoztatási szintje például 4,5, a műszaki egyetemi szakcsoporté pedig 3,7 százalékponttal nőtt, míg a közgazdasági egyetemi szakcsoport megfelelő értéke 4 százalékponttal csökkent.

2. táblázat. A foglalkoztatottak megoszlása szakcsoport és egyetemi, illetve főiskolai szint szerint (%)

Szakcsoport, szint	1998-ban végzettek		1999-ben végzettek		Változás %
	%	N	%	N	
Agrár, E	77,4	278	75,5	190	-2,0
Agrár, F	71,6	379	73,2	225	1,5
Bölcész, E	73,7	336	79,7	300	5,9
Bölcész, F	81,0	187	81,8	190	0,8
Idegen nyelvi, E	80,8	246	76,3	168	-4,5
Idegen nyelvi, F	75,2	289	75,7	138	0,6
Tanító és óvodapedagógus	82,4	455	85,0	541	2,6
Informatikai, E	76,9	77	76,6	52	-0,3
Informatikai, F	86,9	138	87,2	246	0,3
Műszaki, E	81,8	379	85,5	295	3,7
Műszaki, F	85,7	787	85,1	506	-0,6
Művészeti, E	79,8	78	84,4	62	4,6
Egészségügyi, E	85,5	319	86,3	184	0,8
Egészségügyi, F	86,0	155	90,5	94	4,5
Jogi és szociális igazgatási, E	89,7	181	91,1	146	1,4
Közgazdasági, E	92,7	355	88,7	245	-4,0
Közgazdasági, F	79,0	644	78,8	502	-0,2
Természettudomány, E	65,9	155	63,8	120	-2,1
Természettudomány, F	71,5	216	84,6	176	13,1
<i>Együtt</i>	<i>80,1</i>	<i>5905</i>	<i>81,6</i>	<i>4583</i>	<i>1,6</i>

Megjegyzés: E: egyetemi szint, F: főiskolai szint. A 40 főnél kevesebbet tartalmazó cellák nem szerepelnek a táblázatban (Kis nyelvek és nemzetiségi szakcsoport; Testkulturális szakcsoport; Művészeti főiskolai; Szociális szakcsoport; Jogi és szociális igazgatási főiskolai).

Az 1999 szeptemberében a foglalkoztatottsági rangsor végén álló hat képzettségi csoport (informatikai egyetemi; idegen nyelvi főiskolai; bölcsész egyetemi; agrár főiskolai; természettudományi főiskolai és egyetemi) négynek a relatív helyzete nem változott, továbbra is viszonylag alacsony foglalkoztatási arány jellemző rájuk (informatikai egyetemi; idegen nyelvi főiskolai; agrár főiskolai; természettudományi egyetemi). Az egyetemet végzett bölcsészek foglalkoztatási szintje viszont csaknem 6, a természettudományi főiskolát végzettké pedig 13 százalékponttal magasabb a második időpontban, így e két szakcsoport a foglalkoztatási rangsorban lényegesen jobb helyzetben van 2000 szeptemberében, mint korábban volt. Megjegyezzük, hogy a természettudományi főiskolát végzettkéknél mért igen dinamikus emelkedés egyaránt lehet véletlen ingadozás, illetve a két minta meg nem figyelt jegyeiben mutatkozó eltérések eredménye. A két szakképzettségi csoport helyére az idegen nyelvi egyetemet végzettké és az egyetemi agrár szakképzettséggel rendelkezők kerültek. Az előbbieket foglalkoztatási szintje 4,5, utóbbiaké 2 százalékponttal csökkent.

A fiatal diplomások átlagos (havi, nettó) keresete 18%-kal, 56 ezer forint-ról 65 ezer forintra nőtt (3. táblázat). Figyelembe véve a fogyasztói árak változását ez azt jelenti, hogy átlagos reálkeresetük is növekedett. A béremelkedés két tudományterület végzősei körében volt magasabb az átlagosnál: természettudományok (26%) és társadalomtudományok (25%). Feltűnően lassan emelkedett a bölcsészettudományi szakképzettséggel rendelkezők keresete, mindössze 6%-kal. Ennél valamivel kevésbé lassan, de az átlagtól lényegesen elmaradva változott az orvostudományi diplomások keresete (13%). Az agrár- és műszaki tudományok, valamint a művészetek esetében a keresetváltozás üteme átlagos.

3. táblázat *Átlagos kereset tudományterületek szerint*

Tudományterület	1998-ban végzettké		1999-ben végzettké		Változás (%)
	1000 forint	N	1000 forint	N	
Agrártudományok	51	520	60	369	17
Bölcsészettudományok	46	1277	48	1280	6
Műszaki tudományok	67	1104	79	1013	18
Művészetek	41	93	49	80	18
Orvostudományok	45	434	51	263	13
Társadalomtudományok	68	1023	85	949	25
Természettudományok	41	315	52	265	26
<i>Együtt</i>	<i>56</i>	<i>4765</i>	<i>65</i>	<i>4218</i>	<i>18</i>

A tudományterületeken belül, a szakcsoportok és a szintek között jelentős keresetnövekedési eltéréseket találunk (4. táblázat). A főiskolai informatikai, az egyetemi természettudományi, az egyetemi és a főiskolai közgazdasági szakképzettséggel a munkaerő-piacra lépők keresete az átlagosnál jóval erőteljesebben (32–37%-kal) nőtt. A mindkét hullámban az átlagosnál jóval magasabb keresettel rendelkező informatikusok és közgazdászok keresletemelkedését az ilyen fajta szakképzettségek iránti tartós munkaerő-piaci kereslettel magyarázhatjuk.

4. táblázat. *Átlagos kereset szakcsoport és szint szerint*

Szakcsoport, szint	1998-ban végzettek		1999-ben végzettek		Változás (%)
	1000 forint	N	1000 forint	N	
Agrár, E	59	230	66	173	13
Agrár, F	46	290	55	195	21
Bölcész, E	53	281	58	272	10
Bölcész, F	38	121	46	178	20
Idegen nyelvi, E	56	193	59	152	6
Idegen nyelvi, F	48	218	58	121	21
Tanító és óvodapedagógus	37	380	40	509	7
Informatikai, E	105	53	115	48	10
Informatikai, F	63	107	86	223	37
Műszaki, E	78	321	83	275	6
Műszaki, F	59	623	70	467	18
Művészeti, E	44	65	55	49	24
Egészségügyi, E	49	298	58	172	17
Egészségügyi, F	37	136	40	90	8
Jogi és szociális igazgatási, E	52	152	61	143	18
Közgazdasági, E	89	280	117	229	32
Közgazdasági, F	64	528	85	461	32
Természettudomány, E	42	138	56	172	33
Természettudomány, F	40	177	43	92	8
<i>Együtt</i>	<i>56</i>	<i>4765</i>	<i>65</i>	<i>4218</i>	<i>18</i>

Megjegyzés: E: egyetemi szint, F: főiskolai szint. A 40 főnél kevesebbet tartalmazó cellák nem szerepelnek a táblázatban (Kis nyelvek és nemzetiségi szakcsoport; Testkulturális szakcsoport; Művészeti főiskolai; Szociális szakcsoport; Jogi és szociális igazgatási főiskolai)

Nem világos azonban, hogy az egyébként a kereseti skála csúcsán álló egyetemi végzettségű informatikusok miért könnyelhetnek el az átlagosnál jóval alacsonyabb (10%) keresetemelkedést. Még kevésbé találunk választ a kereseti rangsorban igen szerény helyet elfoglaló egyetemi természettudomá-

nyi végzettségükénél megfigyelt ugrásszerű javulásra. Átlagos vagy annál valamivel magasabb a keresetemelkedés további hat szakképzettségi csoportnál (egyetemi művészeti; agrár főiskolai; idegen nyelvi főiskolai; bölcsész főiskolai; jogi és szociális igazgatási egyetemi), az átlaghoz közeli az egyetemi egészségügyi és az egyetemi agrár szakcsoport keresetnövekedése. A többi szakcsoportnál 10%-os vagy annál kisebb keresetnövekedést látunk. Ezek között egyaránt találunk a kereseti skála alján lévő képzettségeket (természettudományi főiskolai; egészségügyi főiskolai; tanító és óvodapedagógus), a közepesnél valamivel alacsonyabb keresetet biztosító idegen nyelvi egyetemi szakcsoportot, valamint két magas keresetű képzettségi csoportot (informatikai és műszaki egyetemi).

A végzettek két csoportja nagyjából hasonló arányban helyezkedik el a különböző ágazatokban (5. táblázat). 1999-hez képest érzékelhetően csökkent az iparban (1,6 százalékpont), a banki és biztosítási szférában (1,7 százalékpont), növekedett viszont a közigazgatásban (1,3 százalékpont) és az oktatásban (3,5 százalékpont) foglalkoztatottak aránya.

5. táblázat. Foglalkoztatottak ágazati megoszlása (%)

Ágazat	1998-ban végzettek		1999-ben végzettek		Változás
	%	N	%	N	
Mezőgazdaság	2,9	153	2,2	91	-0,7
Ipar	17,6	927	16,0	661	-1,6
Építőipar	3,3	174	2,5	102	-0,8
Kereskedelem, vendéglátás	9,1	476	9,5	393	0,5
Szállítás, posta, távközlés	4,8	255	5,6	232	0,8
Bank, biztosítás, pénzügy	6,7	350	5,0	204	-1,7
Számítástechnika	4,3	227	4,2	172	-0,1
Kutatás, fejlesztés	1,5	77	1,3	54	-0,1
Gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás	10,3	542	9,5	392	-0,8
Közigazgatás, érdekképviselet	6,6	349	8,0	329	1,3
Oktatás	21,3	1119	24,8	1022	3,5
Egészségügyi, szociális ellátás	7,1	373	7,2	297	0,1
Szórakoztatás, kultúra, sport	3,3	173	3,2	132	-0,1
Egyéb	1,2	64	1,0	40	-0,2
<i>Együtt</i>	<i>100</i>	<i>5257</i>	<i>100</i>	<i>4121</i>	

Mérsékelt elmozdulások figyelhetők meg az egyes tudományterületekről kikerülő ágazati megoszlásában is (6. táblázat). 22-ről 25%-ra emelkedett az

agrár diplomával az iparban, 14-ről 15%-ra a kereskedelemben és a vendéglátásban elhelyezkedők aránya. Az 1998-ban végzett bölcsészek 57%-a dolgozott az oktatásban, az 1999-ben végzetteknél ez az arány 62%. A műszaki diplomások a második időpontban kisebb arányban kerültek az építőiparba: 1999 szeptemberében 11%-ukat, 2000 szeptemberében 7%-ukat találjuk ebben az ágazatban. A művészeti szakképzettséggel rendelkezők előbb 26%, majd 35%-a választotta a szórakozás és kultúra ágazatot. Az orvostudományi képzettségűek 72%-a már 1999 szeptemberében is az egészségügyben dolgozik, 2000 szeptemberében az arány tovább nő: 78%-ra. A társadalomtudományi szakképzettségűek körében 16-ről 13%-ra csökkent az iparban, továbbá 19%-ról 13%-ra mérséklődött a bank és biztosítási ágazatban dolgozók hányada, ezzel ellentétesen változott, 12%-ról 17%-ra emelkedett, a közülük a kereskedelemben és a vendéglátásban foglalkoztatottak aránya. 1999 szeptemberében a természettudományi diplomával rendelkezők 54%-a dolgozott az oktatásban, 2000 szeptemberében 56%-uk.

6. táblázat. A foglalkoztatottak ágazati megoszlása tudományterület szerint (%)

Tudományterület	Mezőgazdaság			Ipar		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	22,6	21,7	-0,9	22,1	24,7	2,6
Bölcsészettudományok	0,3	0,3	0,0	6,4	5,0	-1,5
Műszaki tudományok	0,2	-	-0,2	34,1	34,2	0,1
Művészetek	-	-	-	9,6	9,6	0,0
Orvostudományok	0,3	-	-0,3	7,1	3,2	-3,9
Társadalomtudományok	0,8	0,7	-0,1	16,4	13,3	-3,1
Természettudományok	0,3	-	-0,3	9,0	8,4	-0,5
<i>Együtt</i>	2,9	2,2	-0,7	17,6	16,0	-1,5

Tudományterület	Építőipar			Kereskedelem, vendéglátás		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	2,2	1,6	-0,6	14,3	15,3	1,1
Bölcsészettudományok	0,3	0,7	0,5	6,6	6,2	-0,4
Műszaki tudományok	11,3	7,2	-4,1	8,0	7,2	-0,8
Művészetek	2,3	2,9	0,6	0,9	-	-0,9
Orvostudományok	0,2	-	-0,2	9,1	9,6	0,4
Társadalomtudományok	0,5	1,3	0,8	11,8	16,5	4,7
Természettudományok	0,7	-	-0,7	6,8	3,0	-3,8
<i>Együtt</i>	3,3	2,5	-0,8	9,1	9,5	0,4

A 6. táblázat folytatása

Tudományterület	Szállítás, posta, távközlés			Bank, biztosítás, pénzügy		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	3,6	4,1	0,5	5,5	5,3	-0,2
Bölcsészettudományok	3,7	2,7	-1,0	3,7	2,3	-1,4
Műszaki tudományok	7,5	10,0	2,5	3,0	3,0	0,0
Művészetek	-	-	-	-	-	-
Orvostudományok	0,4	-	-0,4	-	1,8	1,8
Társadalomtudományok	6,5	8,1	1,6	18,7	12,5	-6,2
Természettudományok	2,2	2,8	0,5	2,1	1,7	-0,4
<i>Együtt</i>	<i>4,8</i>	<i>5,7</i>	<i>0,8</i>	<i>6,6</i>	<i>5,0</i>	<i>-1,7</i>

Tudományterület	Számítástechnika			Kutatás, fejlesztés		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	1,7	1,3	-0,4	2,8	1,3	-1,5
Bölcsészettudományok	1,2	1,5	0,3	1,1	0,6	-0,6
Műszaki tudományok	11,3	10,7	-0,6	1,6	1,4	-0,2
Művészetek	2,7	8,2	5,5	-	-	-
Orvostudományok	0,4	-	-0,4	0,9	0,9	0,0
Társadalomtudományok	2,8	2,6	-0,3	0,5	0,6	0,1
Természettudományok	5,5	4,4	-1,1	4,3	8,1	3,8
<i>Együtt</i>	<i>4,3</i>	<i>4,2</i>	<i>-0,2</i>	<i>1,5</i>	<i>1,3</i>	<i>-0,1</i>

Tudományterület	Gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás			Közigazgatás, érdekképviselet		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	8,1	7,1	-0,9	9,1	9,9	0,7
Bölcsészettudományok	5,5	3,8	-1,8	3,8	4,9	1,1
Műszaki tudományok	11,3	11,4	0,1	5,1	7,3	2,2
Művészetek	10,0	-	-10,0	2,7	-	-2,7
Orvostudományok	0,3	0,4	0,1	2,9	2,7	-0,2
Társadalomtudományok	20,4	21,0	0,6	12,6	14,1	1,5
Természettudományok	5,2	2,3	-2,9	4,1	8,3	4,2
<i>Együtt</i>	<i>10,2</i>	<i>9,5</i>	<i>-0,7</i>	<i>6,6</i>	<i>8,0</i>	<i>1,4</i>

A 6. táblázat folytatása

Tudományterület	Oktatás			Egészségügyi, szociális ellátás		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	3,6	3,9	0,2	0,7	0,4	-0,3
Bölcsészettudományok	56,6	62,4	5,8	2,7	3,9	1,2
Műszaki tudományok	4,0	4,2	0,3	–	0,7	0,7
Művészetek	45,8	44,2	-1,6	–	–	0,0
Orvostudományok	5,6	3,2	-2,4	71,8	77,6	5,8
Társadalomtudományok	4,0	2,4	-1,6	2,2	4,3	2,0
Természettudományok	54,0	55,8	1,8	2,2	3,0	0,7
<i>Együtt</i>	<i>21,3</i>	<i>24,8</i>	<i>3,5</i>	<i>7,1</i>	<i>7,2</i>	<i>0,1</i>

Tudományterület	Szórakoztatás, kultúra, sport			Egyéb		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	1,3	1,2	-0,2	2,3	2,2	-0,1
Bölcsészettudományok	7,1	5,4	-1,7	1,0	0,4	-0,6
Műszaki tudományok	0,7	0,9	0,2	1,9	1,9	0,0
Művészetek	26,0	35,2	9,2	–	–	0,0
Orvostudományok	0,3	0,7	0,4	0,6	–	-0,6
Társadalomtudományok	2,0	2,2	0,2	0,8	0,4	-0,4
Természettudományok	3,6	0,8	-2,8	–	1,3	1,3
<i>Együtt</i>	<i>3,3</i>	<i>3,2</i>	<i>-0,1</i>	<i>1,2</i>	<i>1,0</i>	<i>-0,3</i>

A fiatal diplomások mindkét időpontban három olyan foglalkozási csoportban koncentrálnak, amelyek gyakorlása felsőfokú végzettséget igényelhet: törvényhozók, igazgatási, érdekképviselői vezetők, gazdasági vezetők; felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások; egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások (7. táblázat).

Mindkét időpontban a végzettek 94%-a helyezkedik el ezekben a foglalkozásokban. Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozás jellemző az 1998-ban végzettek, a diplomások 65, majd az 1999-ben végzettek 62%-ára. Egyéb felsőfokú vagy középfokú foglalkozásokban az előbbi csoport 21, majd az utóbbi csoportnak már 25%-a dolgozik. Az átlagos arányoktól mindkét időpontban két tudományterületen látunk értékelhető eltéréseket. Az orvostudományi végzettségük 98–99%-a, az agrár diplomások 86–83%-a rendelkezik ilyen jellegű foglalkozásokkal. Az előbbi esetben tehát az átlagnál magasabb, az utóbbiban alacsonyabb értékeket találunk. Az agrár diplomások alacsony arányával kapcsolatban azonban érdemes megjegyezni, hogy ezt részben az okozza, hogy körükben viszonylag magas a gazdálkodók

aránya, akik a statisztikai besorolás szerint ún. mezőgazdasági és erdőgazdasági foglalkozásokat gyakorolnak (a megfelelő arány a két felvételnél: 7, illetve 5%).

7. táblázat. Foglalkozási megoszlás tudományterület szerint (%)

Tudományterület	Törvényhozók, igazgatási, érdekképviselői vezetők, gazdasági vezetők			Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	20,4	17,7	-2,7	41,2	38,1	-3,1
Bölcsészettudományok	4,2	2,4	-1,8	75,7	74,9	-0,8
Műszaki tudományok	10,7	8,4	-2,3	61,6	63,1	1,5
Művészetek	2,7	3,2	0,6	87,0	73,6	-13,4
Orvostudományok	2,5	1,9	-0,6	91,7	76,0	-15,7
Társadalomtudományok	7,7	9,4	1,7	50,1	43,5	-6,6
Természettudományok	3,3	1,7	-1,5	81,4	81,8	0,5
<i>Együtt</i>	<i>8,1</i>	<i>6,8</i>	<i>-1,3</i>	<i>64,9</i>	<i>62,1</i>	<i>-2,8</i>

Tudományterület	Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások			Együtt		
	1998	1999	Változás	1998	1999	Változás
Agrártudományok	24,0	27,2	3,3	85,6	83,1	-2,6
Bölcsészettudományok	15,4	17,9	2,5	95,3	95,2	0,0
Műszaki tudományok	21,2	24,2	3,0	93,6	95,8	2,3
Művészetek	8,8	12,0	3,2	98,5	88,8	-9,6
Orvostudományok	3,9	21,6	17,6	98,1	99,4	1,3
Társadalomtudományok	36,1	40,6	4,5	93,9	93,4	-0,4
Természettudományok	11,8	10,2	-1,5	96,4	93,8	-2,6
<i>Együtt</i>	<i>20,9</i>	<i>25,1</i>	<i>4,2</i>	<i>93,9</i>	<i>93,9</i>	<i>0,0</i>

A szakképzettség és a munka kapcsolata a két időpontban lényegében azonos, tudományterületenként sem figyelhetünk meg ingadozásokat (8. táblázat).

8. táblázat. *A szakképzettség és a munka kapcsolata tudományterület szerint*

Tudományterület	1998	1999
Agrártudományok	2,5	2,6
Bölcsészettudományok	1,9	2,0
Műszaki tudományok	2,0	2,1
Művészetek	1,4	1,5
Orvostudományok	1,3	1,3
Társadalomtudományok	1,9	2,0
Természettudományok	2,0	1,9
<i>Együtt</i>	<i>1,9</i>	<i>2,0</i>

Megjegyzés: Ötfokozatú skálák átlaga: A szakképzettség és a munka 1: szorosan, 2: nagyrészt, 3: félig-meddig, 4: alig, 5: egyáltalán nem kapcsolódik egymáshoz.

Megvizsgáltuk tehát a két időpontban a munkaerő-piaci státusban, a keresetben, az ágazati és foglalkozási megoszlásban, végül a munka és a szakképzettség kapcsolatában megfigyelhető azonosságokat, illetve különbségeket. Úgy tűnik, a két egymást követő évben a felsőfokú végzettségű fiatalok munkaerő-piaci helyzetében nem következtek be pozícióromlásra utaló változások.